

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Семенова В.Г.

(підпис)

«___» _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр та найменування спеціальності)

на тему:

**Внутрішньовиробничі резерви підвищення ефективності
господарської діяльності ТОВ «Молочний Дім»**

Виконавець:

студентка центру заочної форми
навчання

Пішта Анастасія Ернестівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Єгунов Юрій Артемович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса – 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	3
 РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ...	5
1.1. Сутнісна характеристика ефективності як економічної категорії.....	5
1.2. Система показників економічної ефективності діяльності промислового підприємства.....	11
1.3. Шляхи підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства.....	29
 РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНИЙ ДІМ».....	36
2.1. Характеристика ТОВ «Молочний дім»	36
2.2. Ефективність використання виробничих ресурсів ТОВ «Молочний дім».....	41
2.3. Аналіз узагальнюючих показників діяльності ТОВ «Молочний дім».....	51
 РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНИЙ ДІМ».....	58
3.1. Напрямки підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Молочний дім».....	58
3.2. Економічна ефективність заходу щодо підвищення герметичності упаковки сиру.....	60
 ВИСНОВКИ.....	66
 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

Інтеграція України в світовий економічний простір висуває на перший план ряд найважливіших задач, що стоять перед промисловими підприємствами. Однією з них є завдання підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств і, у першу чергу, у галузях промисловості з високої матеріаломісткістю продукції. До них ставиться й харчова промисловість, у складі якої особливе місце займають молокопереробні заводи. Гостру актуальність дана проблема придбала у зв'язку з переходом до ринкової економіки й розвитком конкуренції на українському і світовому ринках молочної продукції.

Для забезпечення конкурентних переваг молочних виробів необхідна корінна реконструкція матеріально-технічної бази підприємств даної галузі, використання новітніх технологій і рецептур, що забезпечують якість і безпеку продукції, впровадження сучасних методів організації виробництва і праці.

Підвищення ефективності виробничої діяльності молокопереробних підприємств значною мірою забезпечує ощадливе використання власних коштів підприємств і є найважливішим напрямком збільшення прибутку - основного джерела його технічного й соціального розвитку. Збільшення випуску висококонкурентної продукції повинне йти не тільки й не стільки по лінії нарощування величини основних виробничих фондів і виробничих потужностей, скільки шляхом зниження вартості одиниці виробничої потужності й підвищення ступеня її використання.

Дослідженню проблем поліпшення використання виробничих ресурсів і підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств приділялася велика увага у радянській літературі. Цій проблемі присвячені роботи А.А. Аракеяна, В.А. Афанасьєва, П.Г. Буніча, В.А. Воротилова, Ф.О. Дронова, И.П. Житньої, Л.М. Кантора, Я.Б. Кваши, С.В. Козаченко, В.І. Новожилова, Й.М. Петровича, С.Ф. Покропівного, В.І. Осипова,

М.І. Римера й інших вчених-економістів.

Однак слід зазначити, що незважаючи на свою гостру актуальність дана проблема вийшла зі сфери наукових інтересів сучасних українських і російських вчених-економістів. За останні 10-15 років було опубліковано вкрай мало серйозних наукових праць, присвячених проблемам підвищення ефективності діяльності підприємств у нових умовах господарювання.

Сказане вище пояснює гостру актуальність даної кваліфікаційної роботи, присвяченої аналізу резервів поліпшення використання виробничих ресурсів і підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «Молочний дім» і розробці рекомендацій щодо їх реалізації.

Мета роботи визначила її зміст. В першому розділі розглянуті теоретико-методичні аспекти оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності промислових підприємств. Зокрема, досліджена сутність ефективності як економічної категорії й соціально-економічне значення її підвищення. Розглянута система показників з оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності промислових підприємств, узагальнені напрямки та шляхи її підвищення.

Другий розділ присвячений аналізу резервів поліпшення використання виробничих ресурсів і підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Молочний дім». В цьому розділі проаналізовано ефективність використання персоналу, основних виробничих фондів, обігових коштів підприємства з 2015 по 2018 рік, досліджена динаміка витрат на 1 грн. реалізованої продукції, показників рентабельності активів, продукції й продажів.

В третьому розділі представлені конкретні рекомендації щодо мобілізації виявлених резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Молочний дім», надані розрахунки доцільності їх практичної реалізації.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки дослідження, зупинимося на найбільш важливих аспектах і висновках, які визначають можливості мобілізації внутрішніх резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності в ТОВ «Молочний дім».

1. ТОВ «Молочний Дім» ТОВ розташоване у місті Павлоград і спеціалізується на випуску широкого асортименту молочної продукції. З 2007 року підприємство увійшло до складу французької групи Лакталіс (Groupe Lactalis) - компанії з багатою історією і бездоганною репутацією. Група Лакталіс представлена своїми філіями в багатьох країнах світу.

2. В роботі здійснений комплексний аналіз ефективності використання виробничих ресурсів ТОВ «Молочний дім», включаючи персонал, основні виробничі фонди та обігові кошти підприємства. Тут представлені рівень і динаміка показників продуктивності праці й зарплатовіддачі, фондівіддачі й фондорентабельності ОВФ, показників оборотності обігових коштів ТОВ «Молочний дім» за період з 2015 р. по 2018 рік.

2.1. За результатами вказаного аналізу слід констатувати значне підвищення ефективності використання персоналу підприємства за показниками середньорічного виробітку продукції на одного працюючого (як у натуральному, так і вартісному виразі) і зарплатовіддачі. На протязі всього аналізованого періоду спостерігалось випередження темпів зростання продуктивності праці над темпами зростання середньої заробітної плати, що можна характеризувати як позитивне явище.

2.2. Різносторонню динаміку мають узагальнюючі показники ефективності використання ОВФ підприємства. Так, рівень фондівіддачі зростав на протязі всього періоду і за чотири звітних роки збільшився на 24,25 %. При цьому, зниження чистого прибутку при зростанні середньорічної вартості ОВФ обумовило падіння фондорентабельності на 14,5 %.

2.3. На протязі всього аналізованого періоду спостерігалось

уповільнення оборотності обігових коштів. Так, за чотири звітних роки коефіцієнт оборотності обігових коштів скоротився на 1,2 обертів (або на 13,8 %), склавши у звітному 2018 році 7,3 обертів проти 8,5 обертів у базовому 2015 році.

3. В окремому розділі досліджена динаміка узагальнюючих показників ефективності виробничої діяльності, включаючи витрати на 1 грн. реалізованої продукції, рентабельність активів і реалізованої продукції.

3.1. Проведений в роботі аналіз показав, що в середньому протягом аналізованого періоду витрати на 1 грн. реалізованої продукції в ТОВ «Молочний дім» щорічно зростали на 1,18 коп. Це обумовило збільшення аналізованого показника з 2014 р. по 2018 р. на 4,73 коп. (або на 5,44 %).

На основі побудованої математичної моделі тренда можна укласти, що на підприємстві склалася край негативна тенденція прискореного зростання показника витрат на 1 грн. реалізованої продукції.

3.2. Зростання середньорічної вартості активів при зменшенні чистого прибутку від всіх видів діяльності підприємства обумовило негативну динаміку рентабельності активів в ТОВ «Молочний дім» за період з 2015 р. по 2018 рік. Так, рівень даного показника за чотири звітних роки на аналізованому підприємстві скоротився на 25,66 % (що в абсолютному виразі складе 7,8 процентних пунктів), склавши в 2018 році 22,60 % проти 30,40 % у 2015 році.

Також негативна тенденція склалася в динаміці показників рентабельності продукції й рентабельності продажів. Більш того, протягом аналізованого періоду спостерігається більш динамічне зниження рівня вказаних показників порівняно з рентабельністю активів. Так, з 2015 р. по 2018 рік значення показників рентабельності продукції й рентабельності продажів зменшилися відповідно на 1,53 й 1,44 відсоткових пунктів. Це пояснюється більш динамічним зменшенням прибутку від реалізації продукції на 10,7% (в порівнянні зі зменшенням чистого прибутку від всіх видів діяльності) при більш динамічному збільшенні обсягу реалізованої

продукції та її собівартості в порівнянні зі зростанням величини активів ТОВ «Молочний дім» протягом аналізованого періоду.

4. Узагальнюючі результати проведеного в роботі аналізу, можна зробити висновки відносно суттєвого погіршення цілої низки найважливіших показників ефективності виробничо-господарської діяльності ТОВ «Молочний дім» з 2015 р. по 2018 рік. В першу чергу це стосується використання обігових коштів підприємства, а також рентабельності активів і реалізованої продукції. Більш того, протягом аналізованого періоду на підприємстві склалася стійка тенденція негативної динаміки зазначених показників

Для її порушення необхідна комплексна і системна робота всього колективу підприємства, спрямована на пошук резервів поліпшення використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. На зміцнення ринкових позицій підприємства, пошук інноваційних напрямків його розвитку.

5. В даний час на підприємстві є реальні можливості досягнення зазначених вище цілей. Зокрема, за рахунок мобілізації цілого ряду виявлених нами резервів. Для реалізації останніх нами запропоновано низка конкретних заходів, по одному з яких нами здійснені техніко-економічні розрахунки ефективності його впровадження. А саме, підвищення герметичності упаковки сиру і, як наслідок, збільшення терміну його зберігання.

Так, реалізація даного заходу забезпечить скорочення річної суми поточних витрат на 1.728,34 тис. грн. Чистий прибуток ТОВ «Молочний дім» зросте на 1.417,24 тис. грн. Річний економічний ефект складе 1.003,82 тис. грн. Додаткові капітальні витрати на придбання і монтаж нового устаткування у розмірі 2 млн. 756,1 тис. грн. окупляться за 1,94 року, тобто за термін, значно нижчий за нормативний. Зростання операційного прибутку забезпечить збільшення рентабельності активів і рентабельності реалізованої продукції на 0,42 і 0,36 відсоткових пунктів відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – Х.: Фактор, 2000. – 208 с.
2. Методические рекомендации по формированию себестоимости продукции (работ, услуг), утвержденные приказом Госкомитета промышленной политики Украины от 09.07.2007 г. № 373. - 112 с.
3. Абрютина М.С., Грачев А.В. «Анализ финансово-экономической деятельности предприятия». Учебно-практическое пособие. - М.: издательство «Дело и сервис», 2001. – 256 с.
4. Акофф Р. Л. Планирование будущего корпорации: Пер. с англ. / Р.Л. Акофф. – М.: Сирин, 2002 – 256 с.
5. Ахмадалиев Т.М. Управление конкурентоспособностью промышленной продукции. - Спб., 1994. – 163 с.
6. Балабанов И.Т., Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. – 2-е изд., доп. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 208 с.
7. Безугла В.О., Постіл І.І., Шаповал Л.П. «Страховання», навч. Посібник для студентів вищих навчальних вузів, Київ «Центр учбової літератури», 2008, 680 с.
8. Белобжецкий И.А. Прибыль предприятия. Финансы №3, 1993. – 38 с.
9. Белов В.С., Селезнева Н.Н., Скоблева И.П. Управление прибылью: проблемы выбора, принятие финансовых решений. – С.-Петербург: «Приоритет», 1996. – 342 с.
10. Бланк И.А. Управление прибылью. – К.: «Ника-Центр», 1998. – 436 с.
11. Бланк И.А. Торговый менеджмент. – Киев: «Украинско-финский институт менеджмента и бизнеса», 1997. – 395 с.
12. Бухалков М.И. Внутрифирменное планирование: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 392 с.
13. Вартапов А.С. Экономическая диагностика деятельности предприятия.

- М: Финансы и статистика, 1991. – 236 с.
14. Вонебникова Н.В., Пяков М. Л. Учет финансовых результатов по оплате. // Бух. учет, 2001, №1 с. 16-22
  15. Горемыкин В.А., Бугулов Э.Р., Богомолов А.Ю. Планирование на предприятии. Учебник. – М.: Информационно-издательский дом «Филин», 1999. – 328 с.
  16. Грінченко Р.В. Інвестування в інноваційну діяльність підприємствами АПК України/ Р.В. Грінченко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Одеса: ОНЕУ. – 2014. - № 2(210). – С. 56–67.
  17. Гроші, фінанси та кредит, 2010, №3 с.130.
  18. Грузинов В.П., Грибов В.Д. Экономика предприятия: Учеб. пособие - М.: Финансы и статистика, 2005. - 208 с.
  19. Дамари Р., Финансы и предпринимательство / Пер. с англ. Вышинский Е.В., Пипейкина В.П.: Елень, 1992. – 222 с.
  20. Егупов Ю. А. Выбор эффективного решения многокритериальной задачи формирования производственного плана предприятия // Ю. А. Егупов // Економіст. – 2008. - №11, С. 76-80.
  21. Егупов Ю. А. Планирование инноваций как инструмент маркетингового и ресурсного обоснования производственной программы предприятия // Ю. А. Егупов // Вісник Черкаського університету. Серія Економічні науки. Випуск 103. – Черкаси, 2007. – С. 110-118.
  22. Егупов Ю. А. Сущностная характеристика и классификация бизнес-планов // Ю. А. Егупов // Вісник Донецького університету. Серія В. Економіка і право. Спецвипуск. Том 2. Донецьк, 2006. - С. 82-90.
  23. Егупов Ю. А., Литвинова В. А. Механизм обоснования эффективных путей и формирования оптимальной программы повышения конкурентоспособности продукции // Ю. А. Егупов, В. А. Литвинова // Економіст. – 2012. – №8. – С. 73-78.

24. Єгунов Ю. А. Деякі аспекти аналізу беззбитковості та окупності інвестиційних проєктів // Ю. А. Єгунов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 6 / Одес. держ. екон. ун-т.- Одеса: АТЗТ ІРЕНТТ, 2000. – С. 75-79.
25. Єгунов Ю. А. Оптимізація інформаційного поля формування початкового плану продажів підприємства // Ю. А. Єгунов // Економіка: реалії часу. Науковий журнал [Електронний ресурс] . – 2016. – № 1(23). – С. 142-148. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>
26. Єгунов Ю. А. Система планів сучасного промислового підприємства // Ю. А. Єгунов // Економіст. – 2017. – № 5. – С. 13-21.
27. Єгунов Ю. А. Системний підхід до планування ресурсного забезпечення виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгунов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 10. – С. 126-137.
28. Єгунов Ю. А., Єгунова І. М. Об одном из подходов к решению «вечной» проблемы распределения косвенных затрат // Ю. А. Єгунов, І. М. Єгунова // Економіст. – 2012. - №1. - С. 28-33.
29. Єгунов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві. Навчальний посібник // Ю.А. Єгунов // - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
30. Жнякін Б.О., Краснова В.В. Економіка підприємства: Навч. Посібник для вузів.- Донецьк: Альфа-прес, 2005.- 160 с.
31. Иванов В.А. Опыт совершенствования использования основных производственных фондов в промышленных объединениях и на предприятиях. Л.: ЛДНТП, 1983. – 20 с.
32. Игнатова Е.А., Пушкарева Г.М. Анализ финансового результата деятельности предприятия. М: Финансы и статистика, 1991. - 261 с.
33. Игнатов М.И. и др. Снижение себестоимости машин / М.И.Игнатов, А.В.Проскуряков, В.М.Семенов – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1988. - 208 с.

- 34.Идрисов А.Б., Картышев С.В., Постников А.В. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций – М.: Информационно-издательский дом «ФИЛИНЪ», 1996. – 272 с.
- 35.Ильин А.И. Планирование на предприятии: Учебник / А.И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2001. – 2-е изд., перераб. – 635 с. – (Экономическое образование).
- 36.Каперман Г.Я., Жевляков А.В. Хозрасчет и показатели прибыли и дохода. М: Финансы и статистика, 1991. – 228 с.
- 37.Кисилев А.П. Теория и практика современного бизнеса (или как создать фирму и работать на себя).- К.: Издательство ЛИБРА, 1995. - 248 с.
- 38.Ковалев В.В., Финансовый анализ. — М, Финансы и статистика, 1996. – 432 с.
- 39.Котлер Ф. Маркетинг менеджмент / Пер. с англ. Под ред. Л.А. Волковой, Ю.Н. Каптуревского. – СПб: Питер, 2000. – 752 с.
- 40.Лапаева В. Кибернетика и правоведение: теоретический аспект междисциплинарных связей// Кибернетика и право.-М, 1984]. – с. 85-97.
- 41.Літвінов О.С. Проблеми визначення сутності економічної ефективності / О.С. Літвінов, А. Журенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2017. - №6 (248). – с. 67-81. Режим доступу: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_6_\(248\)_2017.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_6_(248)_2017.pdf)
- 42.Літвінов О.С. Сутність та види механізмів в економіці / О.С. Літвінов, С.М. Капталан // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. - №11. – с. 141-144. Режим доступу: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/11_2017/30.pdf
- 43.Логинов В, Новицкий Н. Совершенствование финансовой налоговой системы. // Экономист, 2001, №2. с. 71.
- 44.Макконелл К.Р., Брю С.А. Экономикс М. Республика, 1992. – 568 с.
- 45.Марочкин С.Ю. Эффективность норм международного права и

- механизм международного правового регулирования// Вопросы государства, права и социального управления.-Свердловск, 1983. – 357 с.
- 46.Мельник Л.Г., Корінцева О.Л. Економіка підприємства: Навчальний посібник для вузів.- Суми: Університетська книга, 2004. - 416 с.
- 47.Моисеева Н.К. Функционально-стоимостной анализ в машиностроении. М.: Машиностроение, 1987. - 320 с.
- 48.Мочерний С.В., Основи підприємницької діяльності,К: Академія, 2005р., 280 с.
- 49.Мочерний С.В., Основи економічних знань, К: Академія, 2000р., 303 с.
- 50.Орлов В.В. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. - К.: Скарби, 2002. – 336 с.
- 51.Осипов В.И. Методы факторного анализа и планирования в промышленности. Уч. пособие К: УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. – 138 с.
- 52.Осипов В.И. Экономика предприятия: [Учебник]. – Одесса: Маяк, 2005. – 720 с.
- 53.Петрова В.И. Системный анализ себестоимости. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 175 с.
- 54.Попова Р.Г., Самонова И.Н., Доброседова И.И., Финансы предприятий, СПб: Питер, 2002. – 224 с.
- 55.Салига К.С. Ефективність господарської діяльності підприємства: Монографія.-Запоріжжя: ЗЦНТІ, 2005. -180 с.
- 56.Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.
- 57.Семенова В. Г. Економіка та організація інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства: навчальний посібник / В. Г. Семенова // Навчальний посібник. - Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва. – 2017. – 185 с.

- 58.Семенова В. Г. Використання економіко-математичних методів у дослідженні ефективності управління інтелектуальною власністю підприємств / В. Г. Семенова // Проблеми економіки : наук. журн. – 2015. – № 3. – С. 336-341.
- 59.Семенова В. Г. Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах / В. Г. Семенова // Технолог. аудит и резервы пр.-ва. – 2015. – № 6 (26). – С. 74-77.
- 60.Семенова В. Г. Етапи управління інтелектуальною власністю підприємств на засадах процесного підходу / В. Г. Семенова // Бізнес Інформ. – 2015. – № 6. – С. 145-149.
- 61.Сергеев И.В. Экономика предприятия. Учеб. пособие. - М.: Финансы и статистика, 2005. - 304 с.
- 62.Смирницкий Е.К. Экономические показатели промышленности: Справочник. М.: Экономика, 1974. – 381 с.
- 63.Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: «Каравела», 2003. – 432 с.